

Nr 30.*Utlåtande angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.*

I enlighet med föreskrift i § 4 av den för bankoutskottet gällande instruktionen har utskottet granskat riksdagsbibliotekets tillstånd och förvaltning. För sådant ändamål har utskottet tagit kännedom om den av styrelsen för riksdagsbiblioteket till utskottet avlämnade, till riksdagen ställda och härmed överlämnade berättelsen över bibliotekets förvaltning under år 1946 ävensom tagit del av de hos styrelsen under nämnda år förda protokollen. Utskottet har därvid icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att styrelsen för riksdagsbiblioteket må tillerkännas ansvarsfrihet för förvaltningen av riksdagsbiblioteket under år 1946.

Stockholm den 11 april 1947.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 29.

Bihang till Riksdagens protokoll 8 saml. Nr 30.

RIKSDAGSBIBLIOTEKET

BIBLIOTEKSSTYRELSENS
ÅRSBERÄTTELSE

1946

STOCKHOLM 1947

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

472678

Till RIKSDAGEN.

Jämlikt § 5 i Stadgar för riksdagsbiblioteket får styrelsen härmed avgiva berättelse över bibliotekets förvaltning under år 1946.

Bibliotekets verksamhet har under det gångna året fortgått på vanligt sätt enligt de i stadgarna givna bestämmelserna. Arbetet med insamlingen och katalogiseringen av materialet till »Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer» 1945 har utförts av förste bibliotekarien, friherre Bror-Gösta Cederström, som även ombesörjt den slutliga redigeringen och utgivningen. Den 16 maj avslutades tryckningen av årsbibliografien.

*Allmän
verksamhet.*

Redigeringen av manuskriptet till Tillägg nr 2 till bibliotekets buvudkatalog omfattande bokaccessionen 1937—45 har vid årets slut i det närmaste avslutats. Redan den 15 september översändes emellertid till tryckeriet en mindre del av manuskriptet. På grund av rådande arbetarbrist, arbetsanhopning och svårighet att anskaffa papper har tryckeriets arbete med sättningen fortskridit ytterligt långsamt och blott en obetydlig del av tillägget har vid årets utgång hunnit uppsättas. Enligt tryckeriets beräkningar torde katalogtillägget föreligga färdigtryckt först i september månad 1947.

Under året har återupptagits arbetet med utgivning av »Förteckning över riksdagsbibliotekets nyförvärv», vartill 1946 års riksdag beviljat medel. Denna publikationsverksamhet, påbörjad år 1937, nedlades efter utgivandet av årgång 1940 med anledning av den efter krigshändelserna under april 1940 inträffade nedgången av bokaccessionen. Redigeringen av manuskriptet till den nya årgången, 1946, som ansluter direkt till nya katalogtillägget omfattande förvärven 1937—45, har utförts av förste bibliotekarien, friherre Bror-Gösta Cederström. Den 17 december avslutades redigeringsarbetet, varefter sättningen omedelbart vidtog. Förteckningen väntas utkomma av trycket under januari månad.

Arbetet med »Förteckning över kommittébetänkanden avgivna 1904—45», som verkställes av bibliotekarien Ivar Beskow, har under året fortskridit enligt fastställd plan, dock med en mindre försening, varför sättningen kommer att påbörjas först under januari månad 1947.

Biblioteket, som tidigare icke inköpt utländska tidningar, kommer från och med år 1947 att förvärva, binda och i sina samlingar bevara ett antal utländska, representativa tidningar dels från de nordiska grannländerna, dels ock från de större, politiskt ledande staterna. Efter överenskommelse med herrar kanslideputerade, valda av första kammaren, och herrar ekonomideputerade för andra kammaren komma dessa tillika med de utländska tidningar, som sedan länge inköpts för riksdagens räkning under pågående riksdagstid och som utlagts i riksdagsmännens egen läsesal, det s. k. handbiblioteket, från och med år 1947 att omedelbart efter ankomsten tillhandahållas allmänheten i öppna hyllor i bibliotekets låneexpedition.

Installationen av bokhyllor av stål i vissa bokmagasin i bottenvåningen under andra kammarens plenisal samt ny hyllinredning likaledes av stål i riksdagens arkiv i jordvåningen under första kammarens plenisal, vartill medel beviljats för innevarande budgetår, har beklagligtvis visat sig icke kunna påbörjas förrän tidigast under 3:e kvartalet 1948. Förseningen är orsakad av rådande brist på material och arbetskraft.

Behovet av hyllutrymme är emellertid i nuvarande stund mycket trängande, alla reservutrymmen äro i det närmaste förbrukade. Med utnyttjande av vissa från tidigare inredning överblivna lösa hyllor planerar därför biblioteket för att tillfredsställa det mest pockande behovet att redan under år 1947 installera 125 hyllmeter, täckande omkring ett års accession.

Bytesförbindelse mellan riksdagsbiblioteket och Oslo universitets bibliotek har under året ingåtts. Enligt den träffade överenskommelsen erhåller sistnämnda bibliotek ett exemplar av Statens offentliga utredningar samt lämnar i utbyte härför ett exemplar av Tidsskrift for rettsvitenskap samt vissa vid universitetet ventilerade avhandlingar.

Styrelsens hemställan den 6 mars 1946 till utrikesdepartementet om anskaffande genom förmedlan av svenska beskickningarna i utlandet av politiska partiernas tryckta program, valbroschyrer och politiska propagandaskrifter har givit ett synnerligen gott resultat, från ett stort antal utländska stater har sålunda till biblio-

teket insänts och insändes allttjämt ett rikhaltigt och representativt material av berörda för biblioteket utomordentligt viktiga publikationsverksamhet.

På hemställan av statsrådet och chefen för handelsdepartementet har amanuensen Tryggve Byström under året genomgått departementets boksamling, verkställt gallring av dupletter m. m. samt systematiskt ordnat resterande förråd av böcker.

Under år 1946 ha för lånesökande framtagits sammanlagt 64 072 volymer. Härav ha utanför bibliotekets lokaler utlånats 23 177 volymer, nämligen till:

Riksdagen och dess utskott	882
Enskilda ledamöter av riksdagen	1 104
Kyrkomötet, dess utskott och ledamöter	22
Statsdepartement	1 067
Kungl. kommittéer	2 446
Centrala ämbetsverk	1 227
Bibliotek och arkiv	1 152
Övriga statliga institutioner	578
Icke statliga institutioner, privata företag och samman- slutningar	1 634
Enskilda forskare	13 003
Utländska bibliotek	62

För lånesökande har biblioteket under år 1946 förmedlat lån från 21 inhemska och 4 utländska bibliotek och arkiv.

Den katalogiserade och i samlingarna inordnade tillväxten av bibliotekets bokförråd under år 1946 utgöres av 6 101 arbeten i 5 575 band och upptager en hyllängd av 107,69 meter.

Tillväxt.

Från svenska myndigheter och institutioner ävensom från enskilda författare och utgivare har biblioteket emottagit exemplar av utkommet officiellt och statsunderstött tryck.

Som utgivare ha dessutom 420 inländska och 81 utländska institutioner och korporationer samt 33 enskilda personer ihågkommit biblioteket (se vidfogade bilaga¹). Från kammarkollegium har till biblioteket överlämnats en samling skrifter i tryck och maskinskrift ang. enskilda städers och andra samhällens inkorporeringsm. fl. frågor.

¹ Här ej tryckt.

Anslag.

Stora mängder böcker ha under året strömmat in till biblioteket och accessionen befinner sig alltjämt och måste beräknas även framdeles befinna sig i fortsatt stegring. En del av den under året influtna litteraturen utgöres visserligen av äldre, under krigsåren utkomna och av styrelsen tidigare inköpta böcker, som lagrats i utlandet och först efter krigets slut inlevererats till biblioteket. Men största stegringen är föranledd av den efter krigsslutet inträffade intensifieringen av den bokliga produktionen överhuvud taget. Denna livliga produktivitet framträder dessutom med särskild styrka inom de litteraturgrenar, de statsvetenskapliga, ekonomiska, sociala, juridiska och historiska, som biblioteket i egenkap av centralt förvaltningsbibliotek och statsvetenskapligt specialbibliotek har att representera. På grund av den stegrade bokproduktionen och de höjda priserna har bibliotekets bokinköps- och bokbindningsanslag befunnits vara otillräckligt, varför styrelsen i skrivelse till bankoutskottet hemställer, att anslaget från och med budgetåret 1947/48 höjes från 35 000 kronor till 50 000 kronor.

Genom nämnda förhållande och genom de under senare åren tillkomna nya arbetsuppgifterna har självsagt bibliotekets arbetsbörda betydligt ökat. Svårigheten att medhinna ordinarie arbeten har blivit allt större och vissa mindre brådskande angelägenheter ha måst läggas åt sidan. En mindre ökning av arbetsstyrkan har därför nu ansetts påkallad. Styrelsen äskar med anledning härav anslag till anställande av ytterligare en amanuens i lönegraden Ex 17 samt för uppflyttning av en amanuens i lönegraden Eo 18 till bibliotekarie i lönegraden Eo 23.

En höjning av det för budgetåret 1947/48 beviljade anslaget för tryckning av Tillägg 2 till bibliotekets huvudkatalog har blivit ofrånkomlig genom stegrade tryckningskostnader och genom att tilläggets omfattning blivit större än kunde beräknas, på grund varav styrelsen äskar nämnda anslag höjt från 14 000 kronor till 23 000 kronor.

Slutligen hemställer styrelsen om ett anslag av 500 kronor årligen till ersättning åt särskild sakkunnig vid inköp av utkommande utländsk juridisk litteratur. Styrelsen har nämligen funnit det vara av vikt att vid accessionen av denna för biblioteket mycket betydelsefulla litteratur äga tillgång till sådan sakkunnig. Under innevarande budgetår har för berörda ändamål anlitats professor, juris doktor Ph. Hult.

I skrivelse till herrar fullmäktige i riksgäldskontoret den 6 mars anhöll styrelsen dels att viss lokal i jordvåningen i riksdagshusets centrum skulle reserveras för bibliotekets framtida lokalbehov dels ock att en mindre lokal i jordvåningen under andra kammarens plenisal skulle snarast överlämnas till biblioteket. Vid gemensamt sammanträde den 22 maj mellan biblioteksstyrelsen och fullmäktiges arbetsutskott träffades mellan dem överenskommelse, att båda nämnda lokaler skulle tills vidare disponeras för nuvarande ändamål, att sistnämnda lokal skulle överlämnas till biblioteket senare och så snart ökade utrymmen krävas för boksamlingarna samt slutligen att en närmare undersökning av möjligheten att till biblioteket överlåta jämväl förstnämnda lokal längre fram skulle ske. Den träffade överenskommelsen föranledde ingen erinran vid riksgäldsfullmäktiges behandling av denna vid sammanträde den 6 juni.

Lokalförhållanden.

Inom bibliotekets styrelse ha under det gångna året följande förändringar skett.

Styrelse och tjänstepersonal.

Kungl. Maj:t har den 25 januari 1946 förordnat justitierådet Johan Adolf Gunnar Dahlman att från och med nämnda dag intill utgången av år 1949 vara suppleant för ordföranden i styrelsen efter professoren Herbert Lars Gustaf Tingsten, som samma dag entledigats från ifrågavarande uppdrag.

Beträffande bibliotekets tjänstepersonal är följande att anföra. Extra ordinarie befattningshavaren Anders Lindberger har den 22 juli utnämnts till bibliotekarie vid Chalmers tekniska högskolas bibliotek samt från och med nämnda dag avgått ur bibliotekets tjänst. Till extra befattningshavare har den 9 november antagits filosofie licentiaten Olof Carlsson, som varit förordnad som amanuens under tiden den $\frac{9}{11}$ — $\frac{2}{12}$. Förste expeditionsvakten Johan August Fransson, som den 31 december inträdde i pensionsåldern, har av styrelsen beviljats anstånd med avsked från sin tjänst tills vidare till och med den 31 december 1947.

Vid 7:e mötet mellan cheferna för Nordens parlamentsbibliotek, som i anslutning till 8:e allmänna nordiska administrativa mötet ägde rum i Köpenhamn den 23—24 augusti, företrädde överbibliotekarien riksdagsbiblioteket i Stockholm. Vid mötet diskutera-

Möte mellan cheferna för Nordens parlamentsbibliotek.

des bland andra frågor följande: parlamentsbibliotekens utveckling och verksamhet under krigsåren, den centrala statsförvaltningens biblioteksväsen, samarbetet mellan de nordiska parlamentsbiblioteken. För mötets förhandlingar, över vilka protokoll förts och föreligga, hava meddelanden lämnats i dagspressen och facktidskrifter.

Utgivna skrifter. Genom biblioteket ha under året utgivits: *Biblioteksstyrelsens årsberättelse 1945* samt *Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer 1945*.

Stockholm den 15 januari 1947.

GEORG ANDRÉN.

ÅKE HOLMBÄCK.

FRANS SEVERIN.

ERIK WINGE.
